



**POWIATOWY URZĄD PRACY
W TYCHACH
UL. BUDOWLANYCH 59**



STRUKTURA POPYTU NA PRACĘ I PODAŻ ZASOBÓW PRACY W MIEŚCIE TYCHY I POWIECIE BIERUŃSKO – ŁĘDZIŃSKIM

**Monitoring zawodów deficytowych
i nadwyżkowych**

**Opracował:
Adam Danel**

Tychy 2006

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. WSKAŹNIK SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY.....	5
2. STAN I STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG ZAWODÓW	7
3. KOBIETY NA LOKALNYM RYNKU PRACY	11
4. ANALIZA OFERT PRACY.....	12
5. RANKING ZAWODÓW ZGŁOSZONYCH W OFERTACH PRACY ZE WZGLĘDU NA WSKAŹNIK SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY.....	16
6. RANKING ZAWODÓW GENERUJĄCYCH DŁUGOTRWALE BEZROBOCIE	19
7. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE	20
8. STRUKTURA ZAWODOWA ABSOLWENTÓW	29
WNIOSKI.....	31

Wprowadzenie

Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych (MZDiN) jest procesem systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących – w głównej mierze – kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym. Pełni on dwie fundamentalne funkcje:

- 1) deskryptywną – opisuje rzeczywistość lokalnego rynku pracy, koncentrując się przede wszystkim na różnych aspektach jego nierównowagi;
- 2) normatywną – pozwala na formułowanie ocen i wniosków dla systemu kształcenia zawodowego, szkolenia bezrobotnych, poradnictwa zawodowego i służyć ma pełniejszemu dopasowaniu strumienia popytu na pracę i podaży pracy.

Niniejsze opracowanie stanowi analizę kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnym rynku pracy. W szczególności bada ono zawody wykazujące deficytowość lub nadwyżkę.

Przez zawody deficytowe należy rozumieć zawody, na które występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Z kolei zawodami nadwyżkowymi są zawody, w których liczba poszukujących pracy przewyższa liczbę zgłoszonych ofert pracy.

Zawody wykazujące deficytowość, nadwyżkę lub stan równowagi wyznaczono w oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu, wyrażający stosunek średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w 2005 roku do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tymże zawodzie i roku.

Ramy czasowe niniejszego monitoringu stanowi rok 2005, zaś zakres terytorialny stanowi obszar działania PUP Tychy, tj. miasto Tychy i powiat bieruński – lędziński¹.

¹ Dla celów poznawczych niektóre dane poddano rangowaniu i porównaniu z tendencjami województwa śląskiego. Pomimo, iż w wielu aspektach notowana jest zbieżność trendów, to wobec społeczno – ekonomicznej specyfiki lokalnego rynku pracy ramę zakresu stosowalności wniosków wynikających z monitoringu stanowi jedynie obszar działania PUP Tychy.

Stosowane w monitoringu nazewnictwo zawodów jest zgodne z powszechnie obowiązującą w danym okresie czasu klasyfikacją zawodów i specjalności². Klasyfikowanie bezrobotnych według zawodu dokonywane jest na podstawie zgłoszonych kwalifikacji potwierdzonych świadectwem szkolnym lub innym dokumentem, bądź stażem pracy (minimum 1 rok w tym samym zawodzie). Osoby nie spełniające jednocześnie obu tych warunków klasyfikowane są jako bezrobotni bez zawodu. Do grupy tej zalicza się więc część osób legitymujących się wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym bądź średnim ogólnokształcącym.

Należy także zdać sprawę z ograniczeń niniejszego monitoringu. Nie daje on pełnej informacji o lokalnym rynku pracy z przynajmniej dwóch powodów:

Po pierwsze, dotyczy on jedynie ofert pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach, nie uwzględniając ofert prasowych, ofert pojawiających się w Internecie, ofert zgłoszonych do agencji zatrudnienia czy nieujawnionych wolnych miejsc pracy.

Po wtóre, dotyczy on jedynie bezrobocia rejestrowanego, nie obejmując tym samym jego nieujawnionej liczby oraz pracy nierejestrowanej w grupie osób bezrobotnych³.

Pomimo iż, analizy zawarte w niniejszym monitoringu posiadają niewątpliwe ograniczenia, to posiadają także znaczącą moc poznawczą i wyjaśniającą wielu zjawisk i procesów zachodzących na lokalnym rynku pracy i pozwalają na formułowanie zaleceń praktycznych.

² Najnowsza klasyfikacja zawodów i specjalności funkcjonuje w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. (Dz. U. nr 265, poz. 2644). Grupuje ona poszczególne zawody i specjalności w coraz bardziej zagregowane grupy oraz ustala ich symbole i nazwy. Obejmuje ona 10 grup wielkich, 30 grup dużych, 116 grup średnich, 392 grupy elementarne oraz 1707 zawodów i specjalności.

³ Na uwzględnienie nieujawnionej liczby bezrobotnych, tzn. osób z różnych przyczyn niezarejestrowanych w urzędach pracy a pozostających bez pracy, aktywnie jej poszukujących i gotowych do jej podjęcia pozwala metodologia Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Badania te przeprowadzane są w okresach kwartalnych przez Główny Urząd Statystyczny.

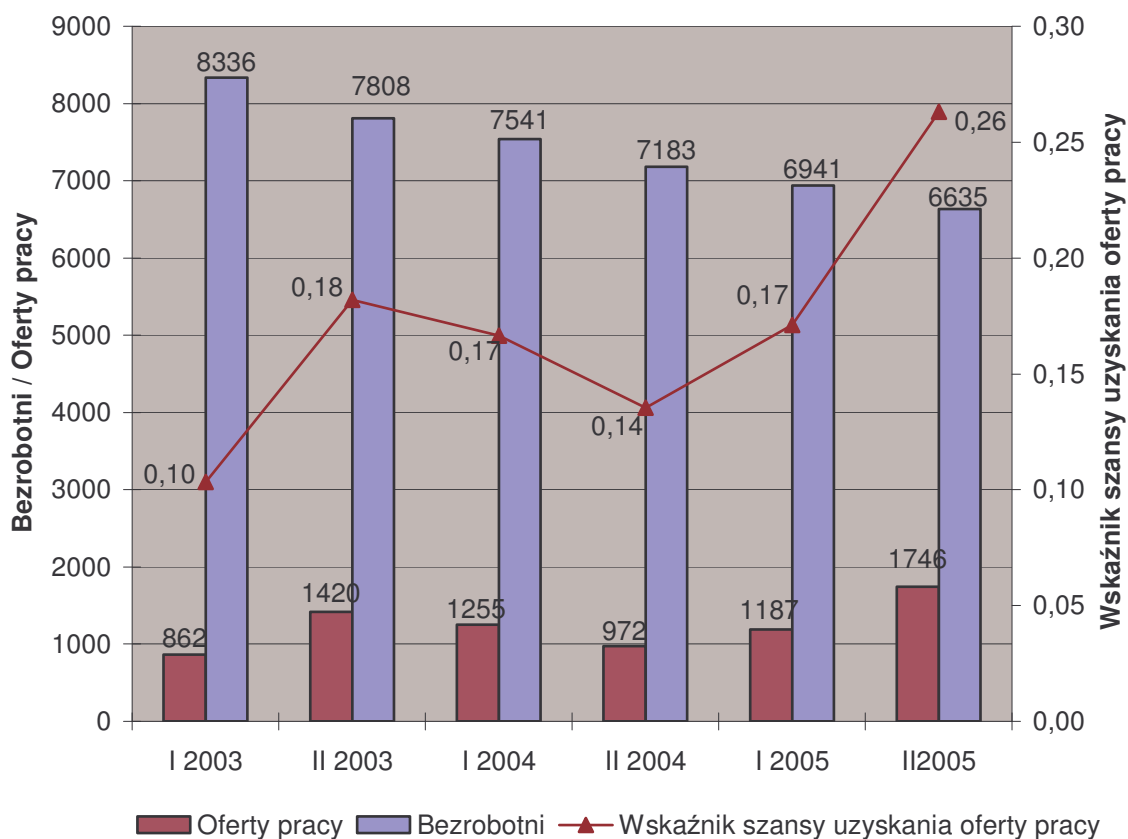
Zob. Kwartalna informacja o aktywności ekonomicznej ludności – IV kwartał 2005. www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/praca_ludnosc/kwart_inf_aktyw/2005/IV/monit054.doc

Na temat pracy nierejestrowanej zob. Praca nierejestrowana w Polsce w 2005r. www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/praca_nierejestrowana/praca.pdf

1. Wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy

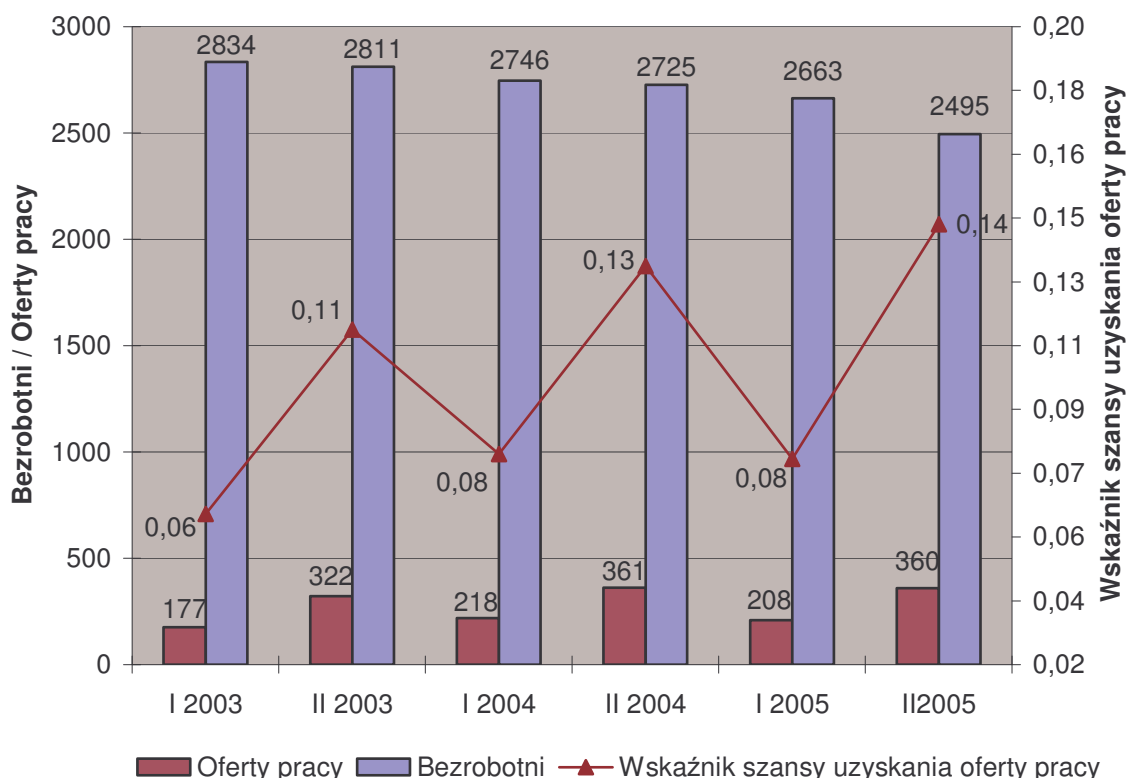
Jednym z obiektywnych mierników stosowanych w monitoringu jest wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy [zatrudnienia]. Wyraża on stosunek liczby ofert pracy będących do dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w okresie sprawozdawczym do stanu bezrobotnych na koniec tego okresu.

Wykres 1. Bezrobotni, oferty pracy oraz wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy w Tychach w latach 2003 – 2005.



Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 2. Bezrobotni, oferty pracy oraz wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy w powiecie bieruńsko – lędzińskim w latach 2003 – 2005.



Źródło: Opracowanie własne.

Średni wskaźnik uzyskania oferty pracy dla całej zbiorowości bezrobotnych miasta Tychy i powiatu bieruńsko – lędzińskiego jest stosunkowo niski. Pomimo systematycznego spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie bieruńsko – lędzińskim nie wykazuje on jednoznacznego trendu wzrostowego. Powodem tego stanu rzeczy jest nierównomierny rozkład zgłaszanych ofert pracy.

W mieście Tychy stały trend wzrostowy obserwuje się dopiero od II – półrocza 2004 roku. Maksymalną wartość uzyskał on w II – półroczu 2005 roku – okresie, w którym zgłoszono najwięcej ofert pracy przy najniższej liczbie bezrobotnych. Dla powiatu bieruńsko – lędzińskiego był to analogiczny okres.

2. Stan i struktura bezrobotnych według zawodów

2.1. Miasto Tychy – stan na koniec II-półrocza 2005 roku

W końcu 2005 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach zarejestrowanych było 6635 osób z terenu miasta Tychy i 2495 osób z powiatu bieruńsko – lędzińskiego.

W Tychach najliczniejsze grupy bezrobotnych stanowili:

- ➡ sprzedawcy – 818 osób, co stanowi 12% ogółu zarejestrowanych;
- ➡ robotnicy gospodarczy – 406 osób, co stanowi 6% ogółu bezrobotnych;
- ➡ osoby bez zawodu – 330 osób, co stanowi 5% ogółu bezrobotnych.

Odpowiednie dane prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Ranking najliczniejszych pod względem liczby bezrobotnych zawodów i specjalności w Tychach – stan na koniec 2005 roku

L p	Nazwa zawodu	Zarejestrowani bezrobotni w 2005 roku	Miejsce zawodu w rankingu województwa śląskiego
1	Sprzedawca	818	2
2	Robotnik gospodarczy	406	12
3	Bez zawodu	330	1
4	Pracownik biurowy	323	3
5	Asystent ekonomiczny	207	7
6	Sprzątaczką	184	4
7	Ślusarz	151	5
8	Murarz	134	11
9	Robotnik budowlany	130	10
10	Krawiec	128	9
11	Magazynier	123	14
12	Kucharz	122	8
13	Technik mechanik	105	13
14	Kierowca samochodu osobowego	101	17
15	Kierowca samochodu ciężarowego	69	28
16	Technik budownictwa	68	25
17	Kelner	65	22
18	Mechanik samochodów osobowych	60	15
19	Cukiernik	55	19
20	Pracownik administracyjny	51	34
21	Ekonomista	50	26
22	Technik elektronik	49	38
23	Pozostali elektromonterzy	49	55
24	Fryzjer	48	20
25	Tokarz	47	23
26	Handlowiec	46	37
27	Pomoc kuchenna	46	29
28	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	43	27
29	Górník eksploatacji podziemnej	41	16
30	Pracownik ochrony mienia i osób	40	42
31	Kierowca operator wózków jezdniowych	40	84
32	Malarz – tapeciarz	38	48
33	Technik informatyk	37	50
34	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	37	6
35	Bufetowy [barman]	36	35
36	Dozorca	36	31
37	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych	35	64
38	Malarz budowlany	35	30
39	Pozostali technicy mechanicy	33	88
40	Pozostali technicy technologii żywności	33	96

Źródło: Opracowanie własne.

Dokonane w powyższej tabeli porównanie skłania do wniosku, iż zasadniczo najliczniej reprezentowane przez bezrobotnych zawody w mieście Tychy potwierdzają tendencję regionalną. Znaczącym odchyleniem [nadreprezentacja] w stosunku do regionu cechują się jedynie zawody:

- robotnik gospodarczy;
- kierowca samochodu ciężarowego;
- pracownik administracyjny;
- pozostali elektromonterzy.

Należy nadmienić, iż najliczniej reprezentowane przez bezrobotnych zawody są jednocześnie silnie sfeminizowane. W grupie sprzedawców kobiety stanowią 96%, robotników gospodarczych 59%, osób bez zawodu 64%, pracowników biurowych 93%, asystentów ekonomicznych 94%, sprzątaczek 99%.

Wpływ omawianych zawodów na rynek pracy przejawia się również w tym, iż są to zawody generujące długotrwałe bezrobocie. Wskaźnik długotrwałego bezrobocia⁴ dla najliczniej reprezentowanych zawodów jest bardzo wysoki i wynosi odpowiednio:

- dla sprzedawcy 0,4;
- dla robotnika gospodarczego 0,4;
- dla pracownika biurowego 0,4;
- dla asystenta ekonomicznego 0,3.

2.1. Powiat bieruńsko-ledziński – stan na koniec 2005 roku

W powiecie bieruńsko-ledzińskim najliczniejsze grupy bezrobotnych stanowili:

- sprzedawcy – 287 osób, co stanowi 11% ogółu bezrobotnych;
- robotnicy gospodarczy – 197 osób, co stanowi 8% ogółu bezrobotnych;
- asystenci ekonomiczni – 158 osób, co stanowi 6% ogółu bezrobotnych.

⁴ Wskaźnik długotrwałego bezrobocia obliczany jest za pomocą wzoru: $W_{d,II}^k = \frac{B_{d,II}^k}{B_{II}^k} * 100\%$ gdzie:

$B_{d,II}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu w końcu II – półrocza danego roku;

B_{II}^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu w końcu II – półrocza danego roku.

Maksymalna wartość wskaźnika wynosi 1.

Tabela 2. Ranking najliczniejszych pod względem liczby bezrobotnych zawodów i specjalności w powiecie bieruńsko – lędzińskim – stan na koniec 2005 roku

L p	Nazwa zawodu	Zarejestrowani bezrobotni w 2005 roku	Miejsce zawodu w rankingu województwa śląskiego
1	Sprzedawca	287	2
2	Robotnik gospodarczy	197	12
3	Asystent ekonomiczny	158	7
4	Bez zawodu	143	1
5	Pracownik biurowy	74	3
6	Ślusarz	73	5
7	Sprzątaczką	72	4
8	Murarz	59	11
9	Krawiec	54	9
10	Robotnik budowlany	53	10
11	Kucharz	52	8
12	Górnik eksploatacji podziemnej	44	16
13	Kierowca samochodu osobowego	44	17
14	Kelner	34	22
15	Technik mechanik	30	13
16	Cukiernik	30	19
17	Fryzjer	28	20
18	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	27	6
19	Pozostali elektromonterzy	26	55
20	Piekarz	26	24
21	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	25	27
22	Kierowca samochodu ciężarowego	22	28
23	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	20	32
24	Tokarz	19	23
25	Ekonomista	18	26
26	Technik elektronik	18	38
27	Szwaczka	16	18
28	Pomoc kuchenna	15	29
29	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych	14	64
30	Spawacz ręczny gazowy	14	63
31	Mechanik samochodów osobowych	14	15
32	Pozostali elektromechanicy	14	112
33	Technik elektryk	13	33
34	Pracownik administracyjny	13	34
35	Blacharz samochodowy	13	53
36	Technik budownictwa	12	25
37	Magazynier	12	14
38	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	12	89
39	Pozostali ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów	12	68
40	Pracownik ochrony mienia i osób	11	42

Źródło: Opracowanie własne.

Dokonane w tabeli 2 porównanie ukazuje, iż sporą nadreprezentacją pod względem liczby bezrobotnych w stosunku do regionu cechują się robotnicy gospodarczy, pozostali elektromonterzy, pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych, spawacze ręczni gazowi oraz pozostali elektromechanicy

Udział kobiet w najliczniej reprezentowanych zawodach wśród bezrobotnych powiatu bieruńsko – lędzińskiego wynosi odpowiednio:

- ➡ dla sprzedawców 98%;
- ➡ dla robotników gospodarczych 51%;
- ➡ dla asystentów ekonomicznych 92%;
- ➡ dla pracowników biurowych 98%.

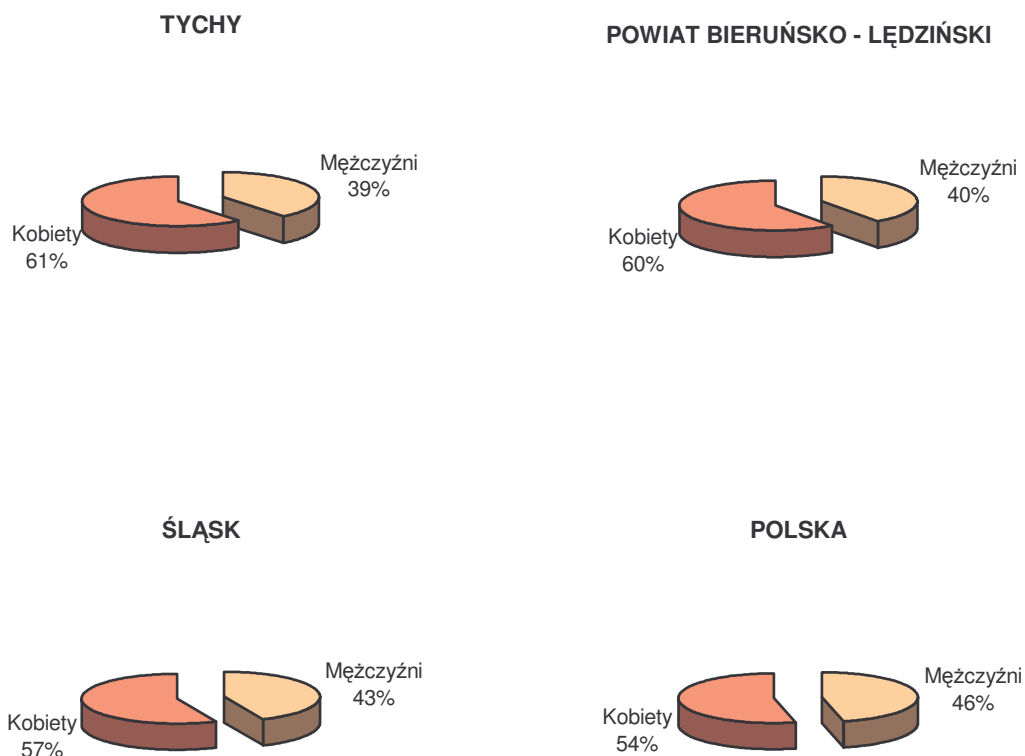
3. Kobiety na lokalnym rynku pracy

Bezrobocie w mieście Tychy i powiecie bieruńsko – lędzińskim jest w znacznym stopniu sfeminizowane. Odsetek bezrobotnych kobiet na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach w 2005 roku wynosił 61% w mieście Tychy oraz 60% w powiecie bieruńsko - lędzińskim i był wyższy niż w regionie śląskim (57%) oraz kraju (54%).

Analiza bieżącej sprawozdawczości PUP Tychy skłania do wniosku, iż kobiety choć znacznie lepiej wykształcone mają gorszą pozycję na rynku pracy i dłużej pozostają bezrobotnymi. W grupie osób długotrwale bezrobotnych kobiety stanowią 67,1% w mieście Tychy i 65,1% w powiecie bieruńsko – lędzińskim.

Odpowiednie dane prezentuje wykres 3.

Wykres 3. Rozkład bezrobotnych ze względu na płeć



Źródło: Opracowanie własne.

4. Analiza ofert pracy

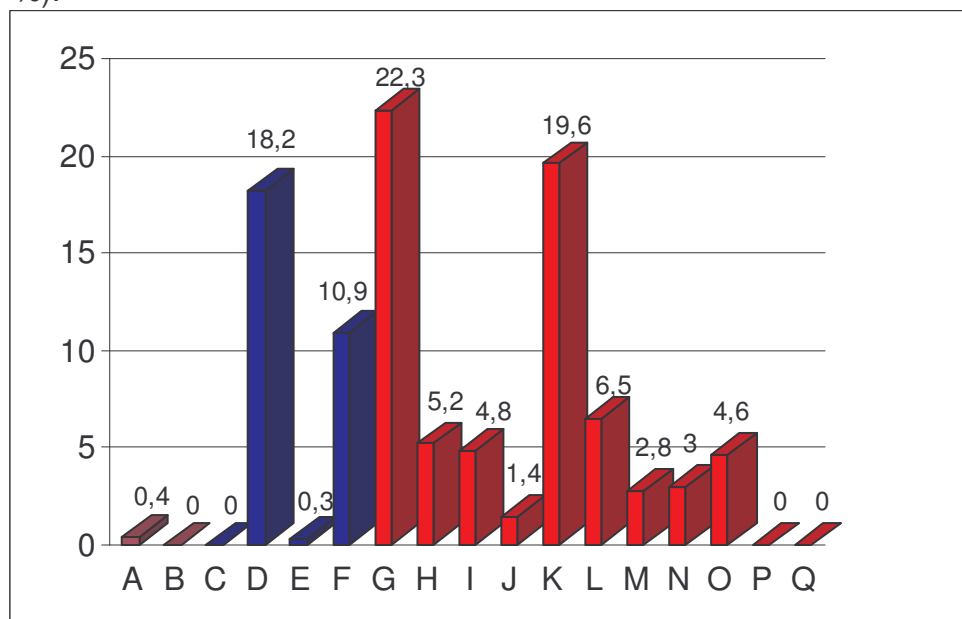
W 2005r. do Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach zgłoszono 3501 ofert pracy, z czego 2933 z terenu miasta Tychy i 568 ofert z powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

W mieście Tychy na jedną ofertę pracy przypadało 2,3 bezrobotnych a powiecie bieruńsko-lędzińskim 4,4.

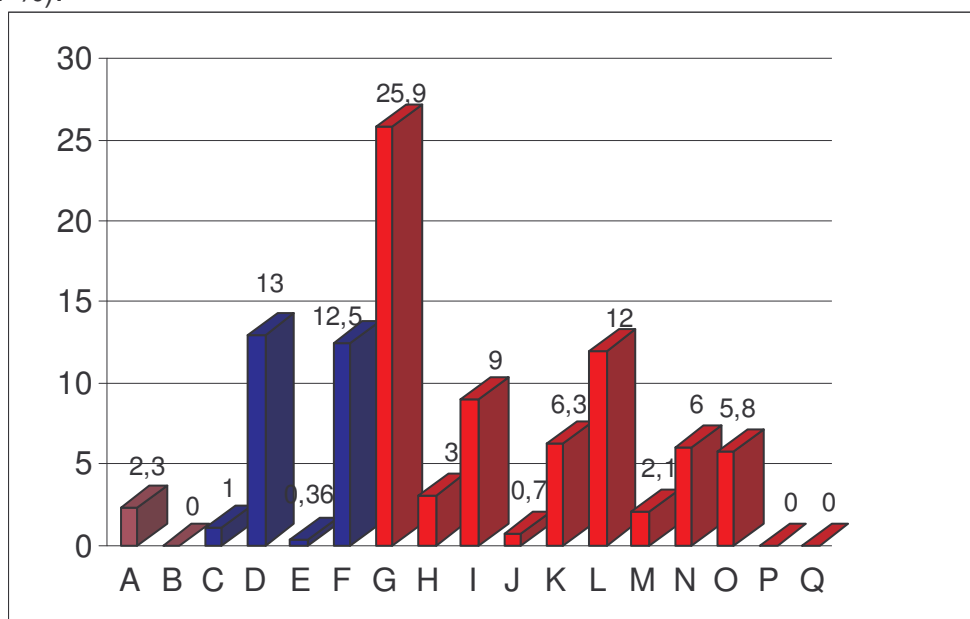
Wykresy 4 i 5 prezentują rozkład ofert pracy wg sekcji PKD⁵ a tabele 3 i 4 strukturę ofert pracy wg zawodów.

⁵ Podstawą określenia rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę jest Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) wprowadzona Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 2004r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 33, poz. 289, z późniejszymi zmianami).

Wykres 4. Struktura ofert pracy wg sekcji PKD w 2005r. Miasto Tychy (dane w %).



Wykres 5. Struktura ofert pracy wg sekcji PKD w 2005r. Powiat bieruńsko - lędziński (dane w %).



Rolnictwo: A – Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, B – Rybactwo. **Przemysł:** C – Górnictwo, D – Przetwórstwo przemysłowe, E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę, F – Budownictwo, **Usługi:** G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego, H – Hotele i restauracje, I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność, J – Pośrednictwo finansowe, K – Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, L – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne, M – Edukacja, N – Ochrona zdrowia i pomoc społeczna, O – Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała, P – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, Q – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

W 2005 roku najwięcej ofert pracy zgłosili pracodawcy działający w sektorze usług – 70,2% wszystkich ofert pracy w mieście Tychy i 60,8% w powiecie bieruńsko – lędzińskim. Z sektora przemysłu wpłynęło 29,4% w Tychach i 26,7% w powiecie bieruńsko – lędzińskim. 0,4% w Tychach i 2,3% w powiecie bieruńsko – lędzińskim stanowiły natomiast oferty pochodzące z rolnictwa.

Tabele 3 i 4 prezentują strukturę ofert pracy wg zawodów.

Tabela 4. Ranking zawodów i specjalności, dla których zgłoszono najwięcej ofert pracy w 2005r. w mieście Tychy.

L p	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w 2005 roku
1	Pracownik biurowy	308
2	Sprzedawca	227
3	Robotnik gospodarczy	128
4	Robotnik budowlany	107
5	Pozostali monterzy izolacji	93
6	Kierowca samochodu ciężarowego	88
7	Szwaczka	86
8	Murarz	85
9	Spawacz ręczny gazowy	61
10	Magazynier	57
11	Pracownik ochrony mienia i osób	51
12	Kasjer handlowy	48
13	Sprzątaczką	43
14	Bufetowy [barman]	42
15	Ślusarz	41
16	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	40
17	Kelner	37
18	Nauczyciel języka obcego	34
19	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	30
20	Pozostali elektrycy budowlani i pokrewni	29
21	Tłoczczarz w metalu	28
22	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	28
23	Księgowy [samodzielny]	27
24	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	27
25	Kucharz	26
26	Kierowca samochodu osobowego	26
27	Brukarz	25
28	Monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych	24
29	Kierowca operator wózków jezdniowych	24
30	Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do obróbki metali	23

31	Cieśla	22
32	Mechanik samochodów osobowych	22
33	Fryzjer	20
34	Elektromonter [elektryk] zakładowy	20
35	Operator koparek i zwalówarek	20
36	Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny]	19
37	Technik informatyk	18
38	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	18
39	Operator przenośników	18
40	Zbrojarz	16

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 5. Ranking zawodów i specjalności, dla których zgłoszono najwięcej ofert pracy w 2005r. w powiecie bieruńsko – lędzińskim.

L p	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w 2005 roku
1	Pracownik biurowy	92
2	Sprzedawca	54
3	Robotnik gospodarczy	38
4	Kierowca samochodu ciężarowego	29
5	Robotnik budowlany	19
6	Robotnik drogowy	17
7	Ślusarz	14
8	Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny]	12
9	Fryzjer	12
10	Spawacz ręczny gazowy	12
11	Rzeźnik wędliniarz	12
12	Ogrodnik terenów zieleni	11
13	Technik informatyk	9
14	Krawiec	9
15	Kierowca operator wózków jezdniowych	9
16	Księgowy [samodzielny]	8
17	Magazynier	8
18	Kelner	8
19	Murarz	8
20	Bufetowy [barman]	7
21	Operator obrabiarek zespołowych	6
22	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	6
23	Nauczyciel przedszkola	5
24	Kucharz	5
25	Tynkarz	5
26	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	5
27	Kierowca samochodu osobowego	5
28	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych	4
29	Cieśla	4

30	Konserwator budynków	4
31	Elektromonter instalacji elektrycznych	4
32	Operator koparek i zwałowarek	4
33	Nauczyciel upośledzonych umysłowo [oligofrenopedagog]	3
34	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	3
35	Grafik komputerowy	3
36	Pracownik administracyjny]	3
37	Bibliotekarz	3
38	Kosmetyczka	3
39	Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody	3
40	Mechanik samochodów osobowych	3

Źródło: Opracowanie własne.

5. Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy

Wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy informuje o zawodach, w których najłatwiej znaleźć zatrudnienie⁶. Warunkiem koniecznym do jego wyznaczenia jest różna od zera zarówno liczba bezrobotnych, jak i zgłoszonych ofert pracy.

W oparciu o wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy wyznaczyć można zawody deficytowe i nadwyżkowe. W omawianym przypadku zawód nazywa się deficytowym, gdy wskaźnik jest wyższy od 1,1, zaś nadwyżkowym, gdy nie przekracza 0,9; w pozostałym zakresie lokują się zawody równoważne.

Poniższy ranking sporządzono w oparciu o elementarne grupy zawodów wg czterocyfrowego kodu statystycznego.

⁶ Wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy w zawodzie k obliczany jest za pomocą wzoru:

$$W_{s,II}^k = \frac{\overline{PO}_{II}^k}{\overline{PB}_{II}^k} \text{ gdzie:}$$

$\overline{PO}_{II}^k$ - średnia miesięczna liczba ofert pracy w zawodzie k w II-półroczu 2005r., będąca do dyspozycji powiatowego urzędu pracy;

$\overline{PB}_{II}^k$ - średni miesięczny poziom rejestrowanego bezrobocia w zawodzie k w II-półroczu 2005r.

Tabela 6. Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy. Miasto Tychy; stan na 2005r.

L p	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	Ładowacze nieczystości	MAX
2	Pracownicy do spraw zatrudnienia i pośrednictwa pracy	2,33
3	Monterzy izolacji	2,30
4	Projektanci i analitycy systemów komputerowych	1,17
5	Operatorzy maszyn i urządzeń do obróbki metali	0,83
6	Operatorzy urządzeń odlewniczych, walcowniczych i pokrewni	0,67
7	Operatorzy maszyn górniczych i pokrewni	0,67
8	Operatorzy maszyn i urządzeń do przeróbki mechanicznej kopalin	0,67
9	Kierownicy działów reklamy, promocji i pokrewnych	0,67
10	Statystycy	0,58
11	Agenci biur pomagających w prowadzeniu działalności gospodarczej	0,50
12	Kierownicy małych przedsiębiorstw w budownictwie	0,50
13	Elektrycy budowlani i pokrewni	0,47
14	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów papierniczych	0,44
15	Gońcy, bagażowi i pokrewni	0,43
16	Kierownicy małych przedsiębiorstw w handlu hurtowym i detalicznym	0,40
17	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	0,37
18	Robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni	0,36
19	Kierownicy działów marketingu i sprzedaży	0,33
20	Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła	0,33
21	Operatorzy maszyn i urządzeń metalurgicznych	0,33
22	Kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności	0,33
23	Ciągacze i tłoczarze	0,29
24	Maszyniści i operatorzy maszyn i urządzeń dźwigowo-transportowych	0,27
25	Operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	0,25
26	Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi	0,24
27	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	0,24
28	Operatorzy urządzeń do obróbki drewna	0,24
29	Kierownicy pociągów, konduktorzy i rewizorzy	0,21
30	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	0,20

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7. Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy. Powiat bieruńsko – lędziński; stan na 2005r.

L p	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	Kierownicy małych przedsiębiorstw w handlu hurtowym i detalicznym	MAX
2	Kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności	MAX
3	Kierownicy pozostałych wewnętrznych jednostek organizacyjnych	MAX
4	Szklarze i pokrewni	MAX
5	Tynkarze i pokrewni	1,67
6	Robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni	0,67
7	Operatorzy maszyn górniczych i pokrewni	0,67
8	Farmaceuci	0,33
9	Średni personel ochrony zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowany	0,33
10	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	0,27
11	Pracownicy bibliotek i informacji naukowej	0,25
12	Pośrednicy ubezpieczeniowi	0,22
13	Operatorzy maszyn do szycia	0,22
14	Kreślarze, graficy komputerowi i pokrewni	0,20
15	Ogrodnicy terenów zieleni	0,17
16	Kierownicy działów informatyki	0,17
17	Kierownicy działów zaopatrzenia i dystrybucji	0,17
18	Elektrycy budowlani i pokrewni	0,14
19	Specjaliści szkolnictwa i wychowawcy gdzie indziej niesklasyfikowani	0,12
20	Nauczyciele szkół specjalnych	0,12
21	Maszyniści maszyn drukujących	0,11
22	Operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	0,11
23	Księgowi	0,10
24	Kierowcy samochodów ciężarowych	0,09
25	Dekarze	0,09
26	Spedytorzy i pokrewni	0,09
27	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	0,09
28	Recepcjoniści i rejestratorzy	0,08
29	Kierownicy działów marketingu i sprzedaży	0,08
30	Nauczyciele przedszkoli	0,08

Źródło: Opracowanie własne

6. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie

Poniższy ranking sporządzono w oparciu o elementarne grupy zawodów wg czterocyfrowego kodu statystycznego. W celu wyeliminowania subiektywnych uwarunkowań długotrwałego bezrobocia w rankingu uwzględniono jedynie te grupy zawodów, w których zarejestrowanych było powyżej 10 osób.

Tabela 8. Grupy zawodów z miasta Tychy, które generują długotrwałe bezrobocie; stan na 2005 rok

L p	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia ⁷
1	Recepcjoniści i rejestratorzy	0,92
2	Tkacze, dziewiarze i pokrewni	0,71
3	Portierzy, woźni i pokrewni	0,61
4	Monterzy maszyn i urządzeń mechanicznych	0,60
5	Operatorzy wózków podnośnikowych	0,57
6	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	0,57
7	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,56
8	Spawacze i pokrewni	0,53
9	Magazynierzy i pokrewni	0,52
10	Nauczyciele szkół podstawowych	0,50

Źródło: Opracowanie własne

⁷Wskaźnik długotrwałego bezrobocia obliczany jest za pomocą wzoru: $W_{d,II}^k = \frac{B_{d,II}^k}{B_{II}^k} * 100\%$ gdzie:

$B_{d,II}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu w końcu II – półrocza danego roku;

B_{II}^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu w końcu II – półrocza danego roku.

Tabela 9. Grupy zawodów z powiatu bieruńsko – łędzińskiego, które generują długotrwałe bezrobocie; stan na 2005 rok

L p	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	Ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	0,75
2	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,69
3	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	0,62
4	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	0,62
5	Spawacze i pokrewni	0,61
6	Magazynierzy i pokrewni	0,58
7	Portierzy, woźni i pokrewni	0,57
8	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	0,55
9	Malarze budowlani i pokrewni	0,50
10	Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	0,46

Źródło: Opracowanie własne

7. Zawody deficytowe i nadwyżkowe

Zawody deficytowe i nadwyżkowe wyznaczono w oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu, obliczany za pomocą wzoru:

$$W_{n,II}^k = \frac{\overline{O}_{II}^k}{\overline{B}_{II}^k}$$

gdzie:

$\overline{O}_{II}^k$ - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w danym roku;

$\overline{B}_{II}^k$ - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, w danym roku.

Przyjmuje się, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,II}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,II}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone,

$W_{n,II}^k > 1,1$ to zawody deficytowe.

Wskaźnik = MAX oznacza, iż w danym zawodzie nie było zarejestrowanych bezrobotnych.

W mieście Tychy w 2005 roku 116 zawodów spośród 657 występujących w ewidencji wykazywało deficytowość, 20 miało zrównoważony charakter a pozostałe 521 było zawodami nadwyżkowymi.

W powiecie bieruńsko – lędzińskim spośród 406 zawodów występujących w ewidencji 53 było deficytowymi, 10 cechowała równowaga a 343 miało nadwyżkowy charakter.

W poniższym zestawieniu zawodów deficytowych uwzględniono tylko te, dla których średnia miesięczna liczba zgłaszanych ofert pracy była większa lub równa 1. Pozwala to na wyodrębnienie tych zawodów których deficytowość ma rzeczywisty i znaczący wpływ na rynek pracy.

Tabela 10 Zawody deficytowe w mieście Tychy w 2005 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
1	Pozostali monterzy izolacji	7,7	0	MAX
2	Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do obróbki metali	1,9	0	MAX
3	Operator maszyn do lakierowania i laminowania przetworów papierowych	1,2	0	MAX
4	Operator przenośników	1,5	0,08	18
5	Głazurnik	1,2	0,08	15
6	Pozostali elektrycy budowlani i pokrewni	2,4	0,17	14,5
7	Goniec	1,2	0,08	14

8	Operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej	1	0,08	12
9	Operator maszyn do obróbki skrawaniem	1	0,08	12
10	Operator koparek i zwałowarek	1,7	0,25	6,7
11	Frezer	1,2	0,25	5
12	Tłoczarz w metalu	2,3	0,58	4
13	Szwaczka	7,2	2,2	3,3
14	Nauczyciel języka obcego	2,8	0,92	3
15	Kasjer handlowy	4	1,2	2,4
16	Operator obrabiarek zespołowych	1	0,42	2,4
17	Zbrojarz	1,3	0,58	2,3
18	Spawacz ręczny gazowy	5	2,5	2,0

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Zawody deficytowe w powiecie bieruńsko – lędzińskim w 2005 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
1	Robotnik drogowy	1,4	0,33	4,2
2	Spawacz ręczny gazowy	1	0,58	1,7
3	Rzeźnik wędliniarz	1	0,67	1,5

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Zawody zrównoważone w mieście Tychy w 2005 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
1	Administrator sieci informatycznej	0,08	0,08	1
2	Inżynier mechanik – maszyny i urządzenia do obróbki metali	0,25	0,25	1
3	Pośrednik w obrocie nieruchomościami	0,08	0,08	1
4	Specjalista do spraw konsultingu	0,08	0,08	1
5	Diagnosta samochodowy	0,08	0,08	1
6	Higienistka stomatologiczna	0,16	0,16	1
7	Instruktor rekreacji ruchowej	0,08	0,08	1
8	Bibliotekarz	0,33	0,33	1
9	Bufetowy [barman]	3,5	3,83	0,9

10	Robotnik leśny	0,08	0,08	1
11	Cieśla	1,83	1,75	1
12	Monter konstrukcji budowlanych	0,08	0,08	1
13	Dekarz	0,91	1	0,9
14	Szklarz budowlany	0,08	0,08	1
15	Elektromonter linii kablowych	0,08	0,08	1
16	Operator automatycznej linii obróbki skrawaniem	0,25	0,25	1
17	Kierowca samochodu ciężarowego	7,33	7,5	0,9
18	Kierowca ciągnika rolniczego	0,08	0,08	1
19	Robotnik drogowy	1	1	1
20	Robotnik torowy	0,16	0,16	1

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13 Zawody zrównoważone w powiecie bieruńsko – lędzińskim w 2005 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
1	Kierownik działu marketingu i sprzedaży	0,08	0,08	1
2	Kierownik małego przedsiębiorstwa gdzie indziej niesklasyfikowany	0,08	0,08	1
3	Specjalista kontroli jakości	0,08	0,083	1
4	Nauczyciel przedszkola	0,42	0,42	1
5	Psycholog	0,08	0,08	1
6	Kontroler jakości wyrobów - artykuły przemysłowe	0,08	0,08	1
7	Przedstawiciel handlowy	1	1,08	0,92
8	Pracownik biurowy	7,67	7,75	0,99
9	Formierz odlewnik	0,08	0,08	1
10	Pozostali elektrycy budowlani i pokrewni	0,08	0,08	1

Źródło: Opracowanie własne.

Zawody nadwyżkowe poddano selekcji w oparciu o następujące parametry:

⇒ Dla miasta Tychy: średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych

w danym zawodzie $\overline{B}_{II}^k \geq 10$

⇒ Dla powiatu bieruńsko – lędzińskiego: średnia miesięczna liczba

zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie $\overline{B}_{II}^k \geq 5$

Tabela 14 Zawody nadwyżkowe w mieście Tychy w 2005 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
1	Bez zawodu	0	61,5	0
2	Asystent ekonomiczny	0,2	28,3	0
3	Technik elektronik	0,2	12,2	0
4	Technik mechanik	0,3	20,5	0
5	Technik budownictwa	0,8	12,8	0
6	Handlowiec	0,7	10,2	0
7	Krawiec	1,2	11,3	0,1
8	Kucharz	2,2	14,2	0,1
9	Kierowca samochodu osobowego	2,2	13,3	0,2
10	Mechanik samochodów osobowych	1,8	10	0,2
11	Ślusarz	3,4	16,4	0,2
12	Sprzedawca	18,9	71,5	0,3
13	Robotnik gospodarczy	10,7	36,2	0,3
14	Murarz	7	20	0,3
15	Magazynier	4,7	11,3	0,4
16	Robotnik budowlany	8,9	14,5	0,6
17	Pracownik biurowy	25,7	30,5	0,8

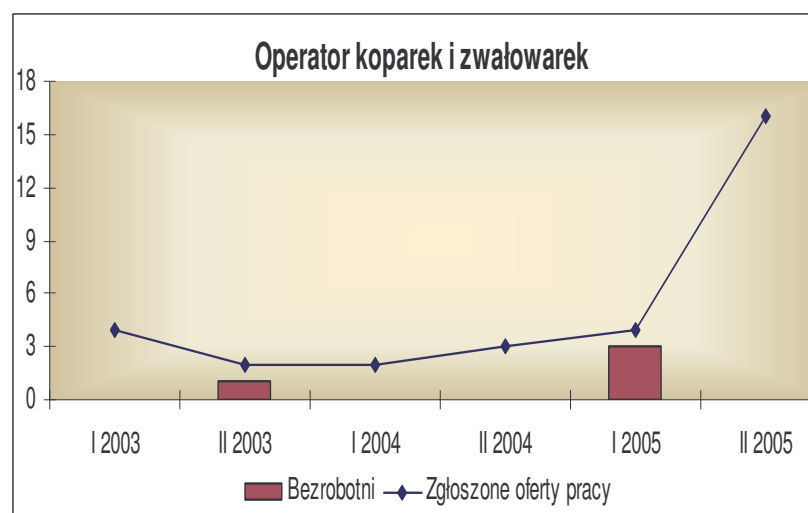
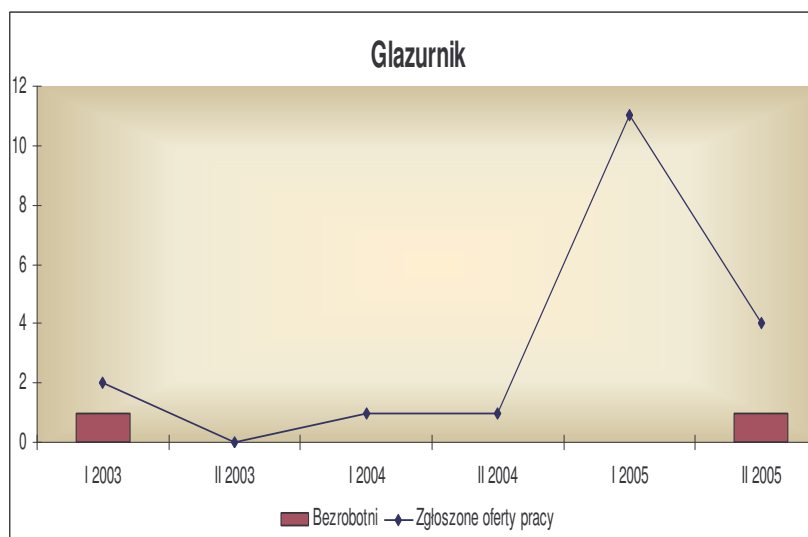
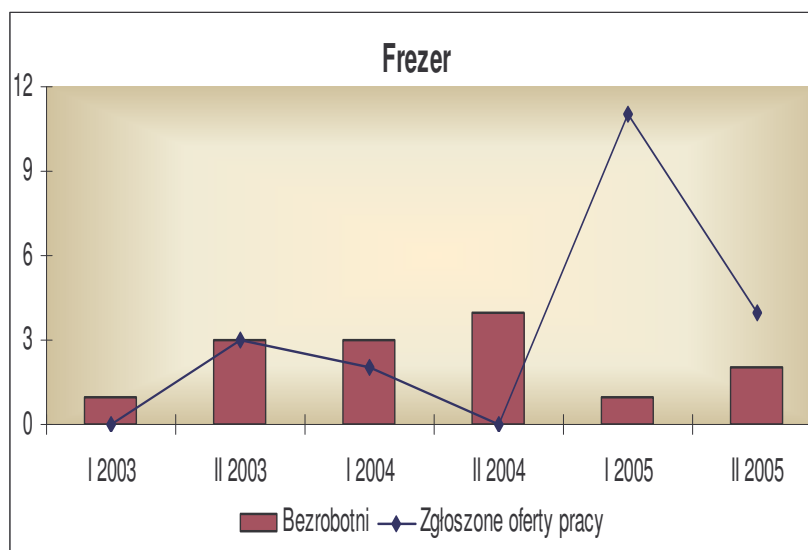
Źródło: Opracowanie własne

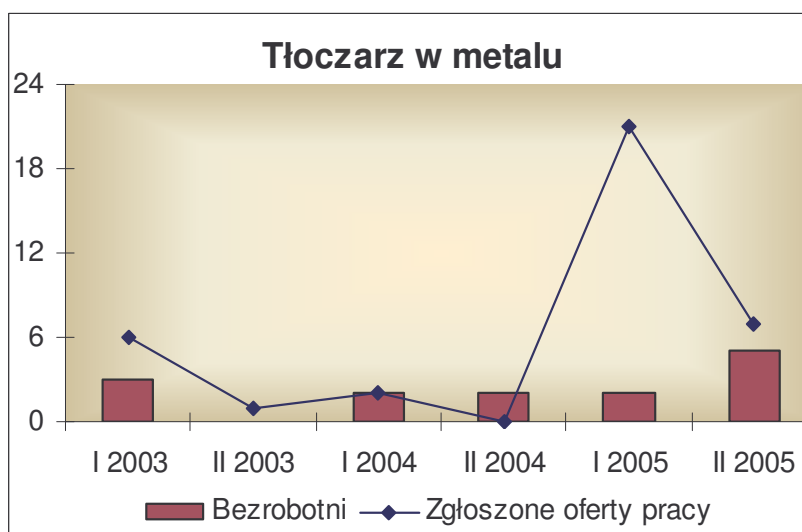
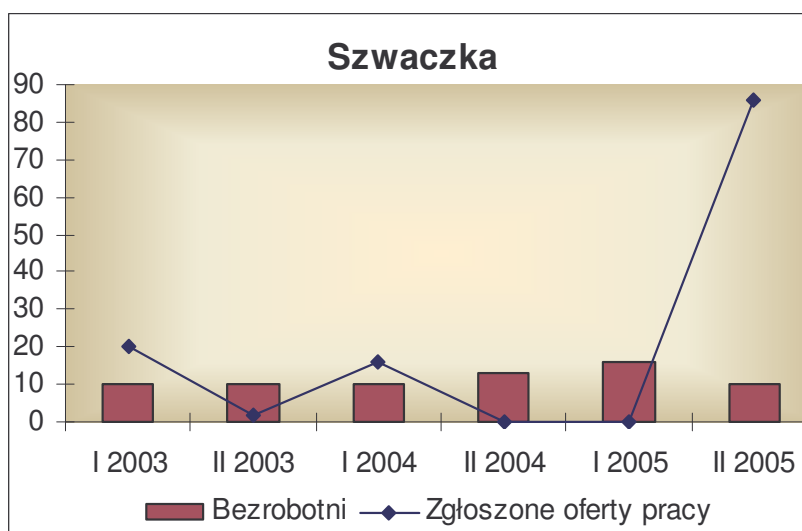
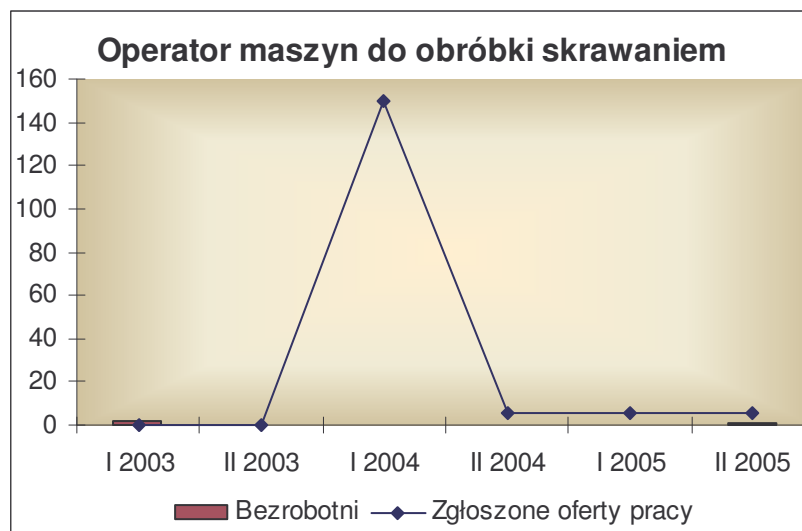
Tabela 15 Zawody nadwyżkowe w powiecie bieruńsko – lędzińskim w 2005 roku

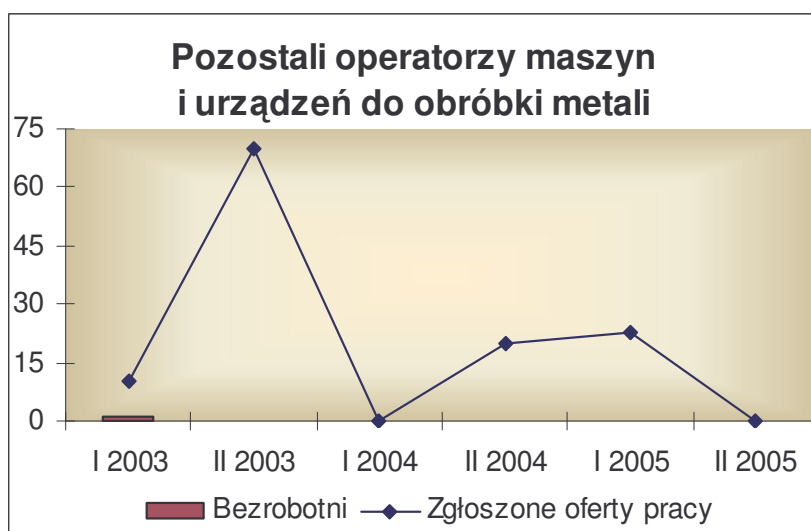
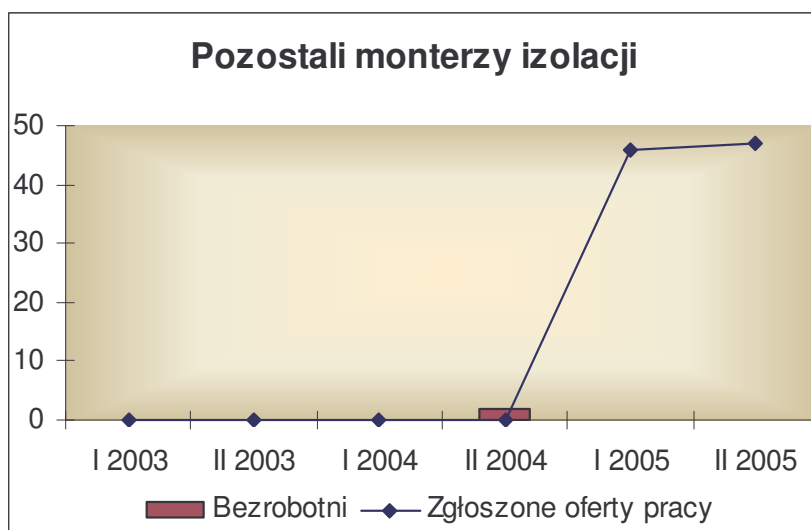
Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
1	Bez zawodu	0	26,83	0
2	Technik mechanik	0	5,92	0
3	Asystent ekonomiczny	0	24,83	0
4	Technik elektronik	0,08	5,17	0,02
5	Kierowca samochodu osobowego	0,42	5,92	0,07
6	Kucharz	0,42	5,58	0,07
7	Ślusarz	1,17	8,92	0,13
8	Sprzedawca	4,5	22,33	0,20
9	Robotnik gospodarczy	3,17	13,83	0,23

Źródło: Opracowanie własne

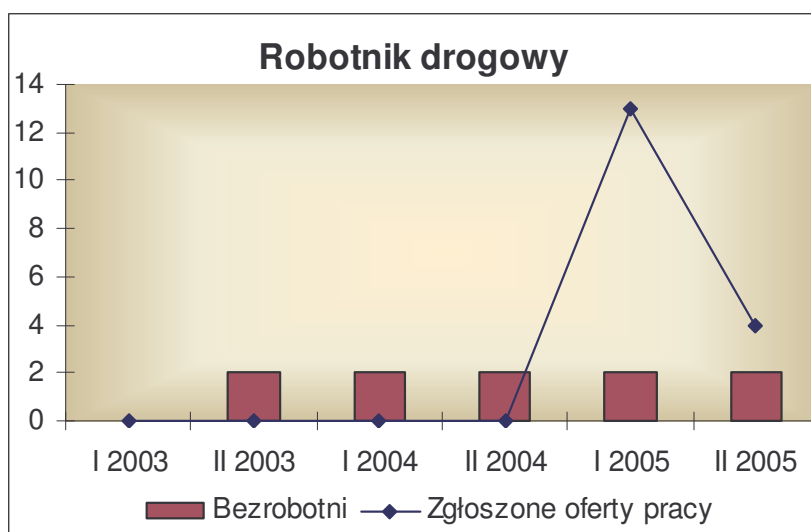
Wykres 6 Zawody deficytowe w mieście Tychy w latach 2003 – 2005

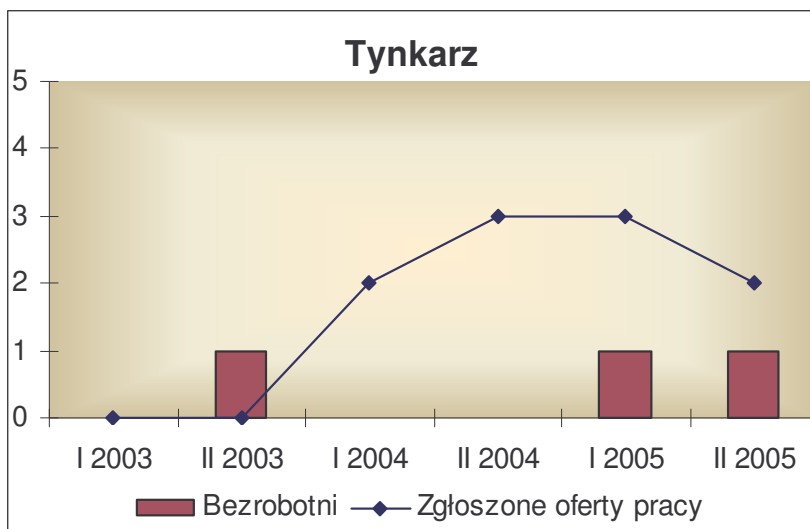
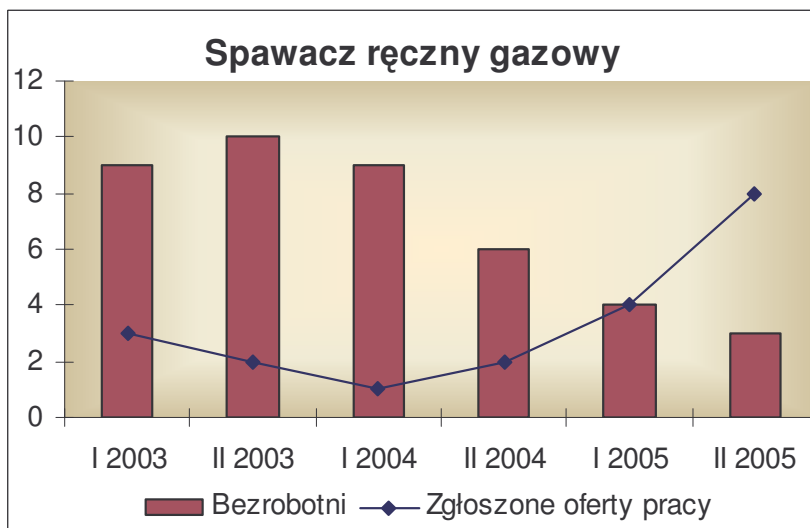
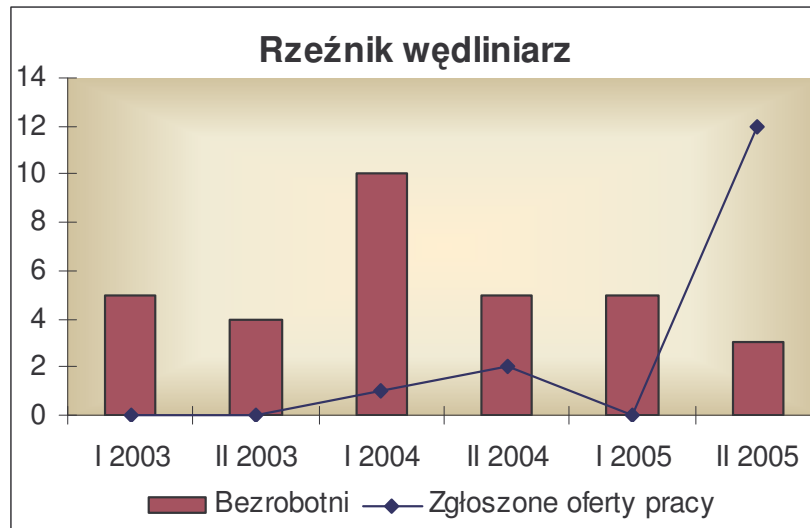






Wykres 7 Zawody deficytowe w powiecie bieruńsko - lędzińskim w latach 2003 – 2005





8. Struktura zawodowa absolwentów

Informacje o aktualnej oraz przewidywanej liczbie absolwentów uzyskano w toku badań sondażowych, które przeprowadzono we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych zlokalizowanych na terenie miasta Tychy i powiatu bieruńsko – lędzińskiego.

Tabela 16 Struktura zawodowa absolwentów według poziomu wykształcenia w mieście Tychy i powiecie bieruńsko – lędzińskim.

Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę na terenie powiatów w roku 2005	Bezrobotni absolwenci zarejestrowani w PUP w końcu roku 2005	w tym Bezrobotni absolwenci ze szkół danego powiatu	Przewidywani absolwenci w roku 2006	(4):(2) w %
1	2	3	4	5	6
Wykształcenie wyższe					
Specjalista zastosowań informatyki	0	0	0	29	0
Inżynier transportu [logistik]	61	0	0	85	0
Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	208	17	17	178	8,17
Socjolog	268	9	9	258	3,36
Specjalista administracji publicznej	322	17	17	420	5,28
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe					
Pielęgniarka specjalista pielęgniarstwa rodzinnego	24	0	0	0	0
Technik budownictwa	102	20	20	82	19,60
Technik drogownictwa	0	0	0	22	0
Technik ochrony środowiska	25	4	4	31	16
Technik urządzeń sanitarnych	17	2	2	13	11,76
Technik elektryk	38	2	2	35	5,26
Technik elektroniki	114	23	23	162	20,17
Technik telekomunikacji	0	0	0	0	0
Technik mechatroniki	0	0	0	0	0
Technik mechaniki	213	24	24	151	11,27
Technik technologii odzieży	21	6	6	27	28,57
Technik informatyki	55	3	3	88	5,45
Inspektor bezpieczeństwa i higieny pracy	0	0	0	10	0
Technik technologii żywności – przetwórstwo fermentacyjne	22	6	6	24	27,27
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	31	2	2	79	6,45
Masażysta	0	0	0	13	0
Technik fizjoterapii	25	2	2	10	8
Technik farmaceutyczny	0	0	0	16	0
Organizator obsługi turystycznej	46	8	8	37	17,39
Organizator usług gastronomicznych	5	0	0	21	0
Organizator usług hotelarskich	11	0	0	18	0

Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukoń- czyli szkołę na terenie powiatów w roku 2005	Bezrobotni absolwenci zarejestro- wani w PUP w końcu roku 2005	w tym Bezrobotni absolwenci ze szkół danego powiatu	Przewidy- wani absol- wenci w roku 2006	(4):(2) w %
1	2	3	4	5	6
Handlowiec	4	1	1	17	25
Asystent ekonomiczny	307	75	75	174	24,43
Spedytor	11	0	0	29	0
Pracownik administracyjny	63	9	9	109	14,28
Pracownik socjalny	4	0	0	7	0
Asystent rachunkowości	23	0	0	6	0
Kucharz	0	0	0	16	0
Kelner	0	0	0	0	0
Opiekunka dziecięca	24	5	5	0	20,83
Kosmetyczka	37	4	4	60	10,81
Pracownik ochrony mienia i osób	12	0	0	17	0
Wykształcenie średnie ogólnokształcące					
Bez zawodu	1816	285	285	1633	15,69
Wykształcenie zasadnicze zawodowe					
Fotograf	0	0	0	0	0
Kucharz	4	0	0	8	0
Kucharz małej gastronomii	5	5	5	41	100
Fryzjer	28	8	8	31	28,57
Sprzedawca	68	5	5	72	7,35
Murarz	0	0	0	14	0
Cieśla	0	0	0	1	0
Monter instalacji wodociagowych i kanalizacyjnych	1	1	1	17	100
Pozostali monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych	1	0	0	0	0
Malarz – tapeciarz	20	4	4	25	20
Lakiernik samochodowy	3	1	1	2	33,33
Blacharz samochodowy	6	1	1	7	16,66
Ślusarz	11	3	3	1	27,27
Mechanik samochodów osobowych	51	10	10	34	19,60
Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0	0	0	8	0
Elektromechanik pojazdów samochodowych	1	1	1	3	100
Monter elektronik - układy elektroniczne automatyki przemysłowej	37	8	8	30	21,62
Rzeźnik wędliniarz	4	0	0	6	0
Cukiernik	29	7	7	28	24,13
Piekarz	35	7	7	32	20
Stolarz	6	2	2	1	33,33
Krawiec	1	0	0	0	0

Wnioski:

Przeprowadzona analiza zgromadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Tychach danych, pozwala na sformułowanie przynajmniej kilku kluczowych konkluzji zamykających raport:

➡ Lokalny rynek pracy charakteryzuje się głęboką nierównowagą. Nadmiar bezrobotnych notowany jest w większości zawodów i specjalności a tylko nieliczne charakteryzują się deficytem.

➡ Lokalne bezrobocie doskonale opisują trzy parametry:

1. feminizacja – aż 60% ogółu bezrobotnych stanowią kobiety;
2. długotrwałość – prawie połowa bezrobotnych pozostaje w ewidencji PUP Tychy przez okres dłuższy niż 12 miesięcy;
3. niski kapitał ludzki – silnie nadreprezentowane w grupie bezrobotnych są osoby o wykształceniu podstawowym i zasadniczym zawodowym.

➡ Nieustanne zmiany zachodzące na rynku pracy wymuszają na członkach społeczeństwa:

- ✓ stałą gotowość do ich świadomej akceptacji;
- ✓ dążenie do podwyższania własnych kwalifikacji;
- ✓ mobilność zawodową i geograficzną.

➡ Podstawowym wnioskiem wyłaniającym się z dotychczasowych analiz jest – pomimo stosunkowo wysokiego poziomu bezrobocia – deficyt pracowników o konkretnych kwalifikacjach i umiejętnościach. Postulowane jest zatem ograniczenie kształcenia ogólnego na rzecz kształcenia zawodowego i średniego technicznego.

Dla pełniejszego obrazu lokalnego rynku pracy, monitoring powinien zostać wzbogacony o informacje pochodzące z zakładów pracy o przewidywanych przyjęciach i zwolnieniach pracowników.